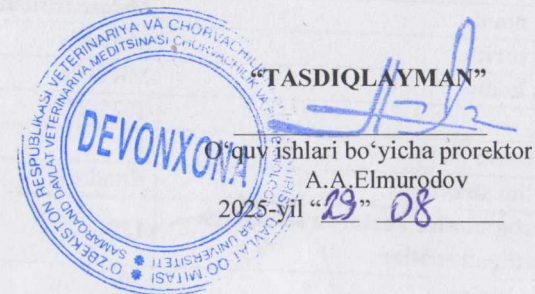

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

MUTAXASSISLIKKA KIRISH

FANI BO‘YICHA

SILLABUS

Kunduzgi ta’lim shakli uchun

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya
Ta’lim sohasi: 810000 – Qishloq xo‘jaligi
Ta’lim yo‘nalishi: 60810800 – Zootsiya

Samarqand – 2025

Modul / FAN SILLABUSI
Chorvachilik va texnologiyalar fakulteti
60810800 – Zootsiyeneriya ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	<i>Mutaxassislikka kirish</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	MK1104
Yil:	2025-2026
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	20
Amaliy mashg'ulotlar	40
Laboratoriya mashg'ulotlari	–
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Talabalarga zootsiyeneriya mutaxassisligi bo'yicha tushunchalar berish, chorvachilik asoslari, mutaxassisni xalq xo'jaligidagi ahamiyati va yo'nalishga mos fan bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Chorvachilik asoslari
2.	Biologiya
3.	Genetika
4.	Mutaxassislikka kirish

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Chorvachilikni xalq xo'jaligidagi ahamiyati, hayvonot dunyosining xilma xilligini, chorvachilikni asoslari, qishloq xo'jalik hayvonlari turlari xaqida, ularni saqlash va oziqlantirish xaqida haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Hayvon zotlarini aniqlashni, zootexniyani boshqa fanlar bilan bog'liqligini, chorvachilikni asosiy tarmoqlarini bilishlari lozim;
TN3	Turli qishloq xo'jalik hayvonlarni urchitish, ayrim zotlari tavsiflari, zootexniya ishini tashkil etishni asoslari, chorvachilik tarmoqlarini ahamiyati bo'yicha nazariy-amaliy bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Hayvonlarni biologik xususiyatlarini bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Hayvonlar va parrandalar organlarining tuzilishi, konstitutsiyasini aniqlay oladi;
TN6	Maxsuldorlik yo'nalishini aniqlash hamda ularning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillarni farqlay oladi;
TN7	Rivojlanish qonuniyatlari bo'yicha xulosa bera oladi;

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	"Mutaxassislikka kirish" fanining dolzarbligi.
M2	Mamlakat chorvachiligi oldida turgan muammolarni hal qilishda mutaxassisning o'rni
M3	Chorvachilikda genetik tamoyillarni qo'llash.Naslchilik dasturi.
M4	Chorvachilikda iqtisodiy samaradorlikni oshirish yo'llari
M5	Zootexniya va chorvachilik amaliyotidagi ayrim muhim muammolar
M6	O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligining o'rni
M7	Zooinjeneriya ta'lim yo'nalishida ta'lim oladigan talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari
M8	Chorvachilik jarayonlarini mexanizasiyalashtirish va avtomatlashtirishda mutaxassisning o'rni
M9	Har xil turdagi hayvonlar uchun o'tkaziladigan tadbirlarda mutaxassisni o'rni
M10	Mutaxassisning yuritayotgan hujjatlari va fanlar bilan uzviy bog'likligi

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Zooinjener va zootexniklarni vazifalari.
A2	Zooinjeneriyaning rivojlanishida biologik fanlarning roli.
A3	Mutaxassisning yuritayotgan hujjatlari va fanlar bilan uzviy bog'likligi. Hayvonlarni ko'paytirish genetikasining ahamiyati.
A4	Evolutsion ta'limot va uning takomillashtirish asosi chorva mollari irsiyati.
A5	Chorvachilikda turli mexanizmlardan foydalanish va texnika xavfsizligiga rioya qilish.
A6	Chorvachilikda qo'llaniladigan birlamchi zootexnikaviy tadbirlar.
A7	Chorvachilikda iqtisodiy samaradorlikni oshirish.
A8	Har xil chorvachilik sohasida seleksion belgilarning ahamiyati.
A9	Mutaxassislik ixtisosligi bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish.
A10	Har xil turdagi hayvonlarni ko'paytirishda kelib chiqish xujjatlaridan foydalanish.
A11	OTM da talaba tanishishi, bilishi va rioya qilishi lozim bo'lgan bo'linmalar.
A12	Qishloq xo'jalik hayvonlarini mahsuldorligini baholash tamoyillari.
A13	O'quv jarayonini tashkil qilish asoslari.
A14	Oliy ta'lim muassasalarida ma'ruza, amaliy mashg'ulot, laboratoriya ishi hamda amaliyotni tashkil qilish.
A15	Sun'iy urug'lantirish texnikasini to'g'ri qo'llash usullari.
A16	Chorvachilikda naslchilik ishlari.
A17	Chorva hayvonlari uchun oziqa manbasini jamg'arish
A18	Chorvachilikda ilg'or texnologik jarayonlari qo'llanilishi.
A19	Hozirgi kunda chorvachilikda tashkil etiladigan zootexniya tadbirlari
A20	Har xil turdagi hayvonlar uchun o'tkaziladigan tadbirlarda mutaxassisni o'rni.

Mashg'ulotlar shakli: Mustaqil ta'lim (MT)		
MT1	Chorvachilikni xalq xo'jaligidagi ahamiyati.	4
MT2	Chorvachilikni rivojlantirish istiqbollari va bugungi kunda hukumatimiz tomonidan chiqariladigan farmonlar, qarorlar hamda boshqa hujjatlar.	4
MT3	Chorvachilikning barcha tarmoqlarida olib borilayotgan naslchilik, seleksiya va urchitish tadbirlari.	4
MT4	Chorvachilikda qo'llaniladigan birlamchi zootexnikaviy tadbirlar.	4
MT5	Chorvachilikda iqtisodiy samaradorlikni oshirish va bu boradagi muammolar.	4
MT6	Evolutsion ta'limot va uning takomillashtirish asosi chorva mollari	4

Mazkur Sillabus "Hayvonlar genetikasi, urchitish va oziqlantirish texnologiyasi" kafedrasining 2025-yil 28.08.1 sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2025-yil 28.08.1 sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchilar

Sh.Qurbanov

B.Nuriddinov

J.Xujamov

J.Xujamov

M.Nortasheva

	genetikasi.	
MT7	Zooinjener mutaxassisligini olishda yuritiladigan hujjatlar va fanlar bloklari.	4
MT8	Chorvachilik komplekslari va ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarida binolar hamda inshootlarga qo'yiladigan talablar.	4
MT9	Chorvachilik sohasida ilmiy va uslubiy ishlar olib borgan olimlar, ilmiy xodimlar hamda mashhur chorvadorlar.	4
MT10	Chorvachilik tarmoqlarida oziqlantirishning mahsuldorlik ko'rsatkichlari hamda o'sish-rivojlanishiga ta'siri.	4
MT11	Bozor iqtisodiyoti sharoitida chorvachilikning rivojlantirish yo'llari	4
MT12	Chorvachilikdagi muammolarni hal qilishda mutaxassisning o'rni.	4
MT13	Nazorat turlari va uni tashkil qilish asoslari.	4
MT14	Chorvachilik jarayonlarini mexanizasiyalashtirish va avtomatlashtirish	4
MT15	Chorvachilikda iqtisodiy samaradorlikni oshirish yo'llari	4
Jami:		60

Asosiy adabiyotlar

1	Sobirov P.S., Kaharov A.K., Do'stqulov S.D., Shaptakov E.S., Axtamova M.T., Xujamov J.N., Boymatov O.S., Sattorov F.R. "Qishloq xo'jalik hayvonlarini urchitish". Darslik. Toshkent "Fan ziyosi" nashryoti, 2023 yil.
2	Kaxarov A.K., Narbayeva M.K., Shaptakov E.S., Shermatov A., Xushvaqtov A.A. "Qishloq xo'jalik hayvonlarini urchitish" O'quv qo'llanma Samarqand, 2019 yil.
3	Maqsudov I., Jo'raev J, Amirov Sh. "Chorvachilik asoslari" "Zarafshon" nashriyoti DK, Samarqand, 2013.
4	Kor Oldenbroek en Liesbeth van der Waaij Textbook animal breeding Animal breeding and genetics for BSc students. 2014. – p.314
5	Animal Breeding & Genetics. THE -70, ARWU-63. Printed: 19 December 2019, 07:59 am.

Qo'shimcha adabiyotlar

1	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.

4	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6	Artificial Insemination THE (52) ARWU (151) QS (66). ANS 250 – Department of Agriculture 2016.
Axborot manbaalari	
1	www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi xukumat portal.
2	www.lex.uz -O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari Ma'lumotlari milliy bazasi
3	www.Ziyonet.uz .
4	www.veterinariya.medsinasi.uz
5	www.sea@mail.net21.ru
6	www.veterinary@actavis.ru

Talabning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa meyyoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon

qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;

- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa meyyoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

d) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi

lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga

yo'l qo'yilsa;

- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

e) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan

baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	J.N.Xujamov – SamDVMCHBU, "Hayvonlar genetikasi, urchitish va oziqlantirish texnologiyasi" kafedrasi mudiri, dotsent. M.A.Nortasheva – SamDVMCHBU, "Hayvonlar genetikasi, urchitish va oziqlantirish texnologiyasi" kafedrasi assistenti.
E-mail:	xujamov@yandex.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Hayvonlar genetikasi, urchitish va oziqlantirish texnologiyasi" kafedrasi.
Taqrizchilar:	CH.S.Sadikova – Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Oziq-ovqat xavfsizligi va texnologiyasi" kafedrasi katta o'qituvchisi. R.N.Abdumuminova – SamDTU Tibbiy biologiya va genetika kafedrasi mudiri, PhD.